

WPROWADZENIE

Po raz szósty wielodyscyplinarny zespół, skupiający w swoim gronie przedstawicieli wyższej uczelni, organizacji pozarządowej i biura posła do Parlamentu Europejskiego zorganizowało wspólne przedsięwzięcie. Szeroko pojmowany zakres tematyczny, obejmował „zrównoważony rozwój” jawiący się jako pojęcie mające wymiar ponadczasowy. Natomiast „debiut naukowy” stał się narzędziem mającym na celu wspieranie i promowanie młodych naukowców. Dzięki korelacji zakresów obu pojęć jak i założonych przez organizatorów przedmiotów rozważań, studenci, bądź już absolwenci studiów I, II czy III stopnia, nie posiadający tytułów naukowych, mogą dzięki udziałowi w tym przedsięwzięciu, otworzyć sobie drogę do otwarcia przewodu doktorskiego. Dzieje się tak, bowiem organizatorzy realizują wymóg stawiany przez ustawodawcę, gdyż zgodnie z wymogami *ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* „warunkiem wszczęcia przewodu doktorskiego jest posiadanie wydanej lub przyjętej do druku publikacji naukowej w formie książki lub co najmniej jednej publikacji naukowej w recenzowanym czasopiśmie naukowym wymienionym w wykazie czasopism naukowych ogłoszonym przez ministra właściwego do spraw nauki zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615, z późn. zm.16)) lub **w recenzowanych materiałach z międzynarodowej konferencji naukowej** lub publiczna prezentacja dzieła artystycznego”. Publikacja „Zrównoważony rozwój – Debiut naukowy 2015”, zawiera w sobie przedstawione wyżej warunki, co potwierdza korelacja spisu treści z programem „Międzynarodowej Konferencji Naukowej”.

To cykliczne przedsięwzięcie zatacza coraz szersze kręgi i zdobywa popularność także wśród studentów studiujących w innych krajach Europy. Stąd też organizatorzy przyjęli artykuły napisane również w języku angielskim, przez studentów polskich studiujących na zagranicznych uczelniach oraz artykuły które wpłynęły z Ukrainy. Tak więc szósta edycja zawiera najlepsze prace nadesłane w trzech językach (polskim, ukraińskim i angielskim), które zostały poddane procesowi recenzowania. Recenzenci współdziałali z redaktorami naukowymi, a w wielu przypadkach współpracowali z autorami artykułów nad ostateczną formą ich prac, wymieniając korespondencyjnie uwagi czy sugestie. Zatem zarówno teksty jak i wystąpienia, przygotowane i zaprezentowane podczas międzynarodowej konferencji naukowej można traktować jako zrecenzowane.

W projekcie „Debiut naukowy 2015” wzięło udział kilkudziesięciu studentów studiów pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia z prawie dwudziestu polskich i zagranicznych uczelni (w tym: uniwersytetów, politechnik, akademii, szkół wyższych). Uczestnicy reprezentowali następujące jednostki naukowe: Akademia Leona Koźmińskiego, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu, National University of „Kyiv-Mohyla Academy”, Politechnika Poznańska, Politechnika Świętokrzyska, Politechnika Wrocławska, SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Wrocławski, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie.

Organizatorzy określili ramy dla publikacji, które zawierały wytyczne zarówno programowe jak i kryteria ich późniejszej oceny przez Radę Naukową. W regulaminie sprecyzowano jak należy rozumieć zrównoważony rozwój, zostawiając jednocześnie autorom możliwość odejścia od sugerowanych ram, informując zainteresowanych, że zakres pojęcia pozostawia autorom szerokie możliwości jego interpretacji. Poinformowano zainteresowanych uczestników konkursu jak będzie pojmowane kryterium naukowości oraz zaznaczono, że Rada Naukowa będzie oceniać wkład intelektualny autora, jego inwencję, sposób omówienia problemu jak i prowadzenie procesu konceptualnego.

Objętość publikacji determinuje konieczność wybrania około trzydziestu prac, które dostały zaszczytu znalezienia się w elitarnym gronie najlepszych. Należy podkreślić, że już sam udział w tym akademickim projekcie stanowi wyróżnienie, bowiem uczestnicy otrzymują kilka możliwości powiększania dorobku naukowego. Po pierwsze, publikacja w recenzowanym sprawozdaniu z międzynarodowej konferencji naukowej. Po drugie, potwierdzony udział w ponadnarodowej konferencji naukowej, gdzie uczestnik otrzymuje możliwość wygłoszenia referatu. Po trzecie, to wartości niewymierne, w tym tak modne obecnie w środowisku i slangu studenckim „sieciowanie” (*networking*), które pozwala na zawieranie naukowych znajomości czy przyjaźni.

Szczególne podziękowania należy złożyć członkom Rady Naukowej, a także recenzentom, którzy poświęcili swój czas wolny, aby pracować *pro publico bono* nad nadesłanymi artykułami. W tej edycji Rada Naukowa pracowała w składzie: Przewodniczący: prof. dr hab. inż. Jerzy Buzek, dr h.c. multiplex; Wiceprzewodniczący: dr Jakub Berezowski, Prorektor PWSZ w Raciborzu; Członkowie Rady Naukowej: prof. dr hab. Wojciech Słomski, dr h.c. multiplex; dr hab. Robert Geisler, prof. UO; dr Henryk A. Kretek, pełniący rolę sekretarza.

Rada Naukowa dziękuje: Panu Januszowi Krajewskiemu z PWSZ w Raciborzu za koordynowanie spraw technicznych związanych z wydaniem publikacji pokonferencyjnej, Panu dr Jakubowi Berezowskiemu – Prorektorowi PWSZ w Raciborzu za pomoc w przygotowaniu konferencji, oraz Pani Kanclerz – Beacie Branc-Gorgosz, która ugościła nas w murach Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej.

1. BIZNES, FINANSE I STRATEGIE GLOBALNEJ GOSPODARKI

Zuzanna Laskowska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

TWORZENIE WSPÓLNYCH WARTOŚCI, JAKO NOWE ROZUMIENIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU. CECHY INNOWACYJNEGO MODELU BIZNESOWEGO DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Wstęp

Celem artykułu jest omówienie idei wspólnych wartości, jako nowego rozumienia zrównoważonego rozwoju i właściwej drogi osiągnięcia sukcesu ekonomicznego. Ponadto w artykule postaram się wyodrębnić cechy innowacyjnego modelu biznesowego, który niezależnie od rodzaju działalności przedsiębiorstwa, wielkości, czy jego wieku, uwzględniając zależności występujące pomiędzy jego elementami, odzwierciedlały koncepcję tworzenia wspólnych wartości, a zatem tak pojmowanego zrównoważonego rozwoju.

W literaturze zajmującej się problemem wdrożenia idei zrównoważonego rozwoju w strategię biznesową przedsiębiorstwa, dyskusja najczęściej koncentruje się na omówieniu proponowanych zmian, w kontekście różnych aspektów funkcjonowania przedsiębiorstwa, analizując wycinkowo każdy z nich¹. Warto jest również wskazać na poszczególne zależności, występujące pomiędzy wyodrębnionymi obszarami oraz przedstawić pełen obraz działań, który musi zostać podjęty przez podmiot gospodarczy, aby mógł on uważać się za w pełni innowacyjny i odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska².

Nie wystarczy wdrożenie nowej technologii w przedsiębiorstwie, w którym procesy, struktura, czy system organizacji pozostaną niezmiennie i nieadekwatne deklaracjom chęci bycia przedsiębiorstwem zrównoważonym w sensie rozwoju. Dotychczas wiele podmiotów gospodarczych uświadomiło sobie zalety wprowadzania na rynek produktów odpowiedzialnych, dostrzeżono również korzyści usprawniania procesów w kierunku zrównoważonego rozwoju. Wdrożenie zmian technologicznych, umożliwiających wykorzystanie bezpiecznych i przyjaznych dla środowiska materiałów, recykling materiałów poprodukcyjnych oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii w procesie produkcyjnym, to najczęstsze zmiany procesowe, na jakie decydują się przedsiębiorstwa, chcące identyfikować się z ideą zrównoważonego rozwoju. Jednakże te innowacje nie są wystarczające do zbudowania w pełni odpowiedzialnego społecznie i ekologicznie biznesu, a w konsekwencji zmiany naszej rzeczywistości. Potrzebne są zdecydowanie głębiej idące innowacje, trwalsze, można rzec fundamentalne zmiany, które zredefiniowałyby dotychczasowe stosunki produkcji vs. konsumpcji i które miałyby wpływ na zmianę stylu życia, wartości oraz przyczyniłyby się do zniesienia społecznych podziałów, bardziej sprawiedliwej dystrybucji dochodów i wielu innych równie ważnych aspektów. Przyjmując, że wzorzec produkcji vs. konsumpcji definiuje charakter i skalę wyzwań dla zrównoważone-

¹ N. Bocken, S. Short, P. Rana, S. Evans, *A literature and practice review to develop sustainable business model archetypes*, "Journal of Cleaner Production", 2014, nr 65, s. 42-44.

² F. Boons, F. Luedeke-Freund, *Business models for sustainable innovation: state-of-the-art and steps towards a research agenda*, "Journal of Cleaner Production", 2013, nr 45, s. 9-10.

go rozwoju - na styku których znajduje się przedsiębiorstwo - to właśnie biznes ma potencjał przyczynienia się do społecznie i ekologicznie odpowiedzialnego świata, nie zaś jak coraz częściej jest to obecnie odbierane, jedynie do problemów³.

Istotne jest, aby przedsiębiorstwa uświadomiły sobie, że to co naprawdę jest potrzebne w kontekście zrównoważonego rozwoju, to nie tylko coraz lepsze produkty i procesy, ale przede wszystkim całkowicie inne modele biznesowe. Niewystarczające jest, gdy przedsiębiorstwo na podstawie założeń swojego modelu biznesowego, realizuje strategię nieszkodliwości społecznej i ekologicznej, gdyż każdy podmiot gospodarczy powinien dążyć nie tylko do wykreowania wartości dla przedsiębiorstwa samego w sobie, ale jednocześnie dla społeczeństwa i środowiska⁴.

Zrównoważony rozwój, jako dążenie do wypracowania wspólnych wartości

Idea zrównoważonego rozwoju miała swoje początki już w roku 1969, kiedy to w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, uchwalono ustawę o państwowej polityce wobec środowiska (ang. National Environmental Policy Act - NEPA), jednakże przedstawienie światowego stanowiska w tej kwestii, nastąpiło dopiero w 1987 r., wraz z opublikowaniem przez Światową Komisję ds. Środowiska i Rozwoju (ang. World Commission on Environment and Development - WCED), zwana też „Komisją Brundtland”, raportu przedstawiającego, już nazwaną odpowiednio, koncepcję zrównoważonego rozwoju. Dokument ten zawierał definicję zrównoważonego rozwoju, która jednocześnie formułowała warunek zachowania ogólnoświatowego ładu społeczno-gospodarczego i środowiskowego - świat wymaga takiego rozwoju, „który zaspokoiłby potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokojenia ich potrzeb”⁵. Działalność Komisji Brundtland przyczyniła się do zwołania tzw. Szczytu Ziemi (ang. Earth Summit) w 1992 r, w Rio de Janeiro, czyli Konferencji Narodów Zjednoczonych na temat Środowiska i Rozwoju (ang. *United Nations Conference on Environment and Development* - UNCED). W ramach konferencji przyjęto m.in. Agendę 21, którą podpisując światowi przywódcy zobowiązali się do przestrzegania założeń zrównoważonego rozwoju, obejmujących wiele obszarów, ze szczególnym naciskiem na sferę gospodarczą⁶.

Powyższe dokumenty stanowiły podwaliny dla idei zrównoważonego rozwoju na różnych szczeblach aktywności gospodarczej, będąc jednocześnie odpowiedzią na globalne zagrożenia wynikające z szybkiego zużycia zasobów naturalnych, narastania zanieczyszczeń środowiska, nadmiernego wzrostu demograficznego, niezaspokojenia podstawowych potrzeb coraz większych grup ludzi oraz głębokiej destabilizacji systemów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych. Ogólnonarodowa inicjatywa miała szansę stać się remedium na problemy społeczne i środowiskowe, jednakże nieprecyzyjna definicja zrównoważonego rozwoju, stworzyła możliwość swobodnej interpretacji, z czego skorzystało wiele podmiotów gospodarczych, podporządkowując jej założenia realizacji własnych szeroko pojętych interesów, niekoniecznie dążąc zaś do wypracowywaniu

³ P. Wells, *Business Models for Sustainability*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham 2013, s. 1-21.

⁴ R. Whisnant, *Wanted: truly innovative sustainable business models. Three reasons to focus on your structure, not just your products or processes*, „The Guardian”, 2013, <http://www.theguardian.com/sustainable-business/innovative-sustainable-business-models>, [1 X 2015].

⁵ *Nasza wspólna przyszłość. Raport Światowej Komisji do Spraw Środowiska i Rozwoju*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1991, s. 67.

⁶ K. Baerlund, *Sustainable development - concept and action*, UNECE, 2004, http://www.unece.org/oes/nutshell/2004-2005/focus_sustainable_development.html, [19 IX 2015].